

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення процедури відкликання за народною ініціативою (реєстр. № 8289 від 19 квітня 2018 року)

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя на своєму засіданні 17 січня 2019 року (протокол № 76) розглянув на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення процедури відкликання за народною ініціативою (реєстр. № 8289 від 19 квітня 2018 року), поданий народними депутатами України Сисоєнко І.В. та іншими.

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту він розроблений з метою усунення правових прогалин та законодавчого забезпечення реалізації процедури відкликання депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів, старост за народною ініціативою.

Законопроектом пропонується доповнити Закон України «Про Державний реєстр виборців» нормами, що забезпечать можливість здійснення перевірки достовірності відомостей про громадян, що містяться в підписних листах на підтримку пропозиції про відкликання за народною ініціативою.

Також Законопроектом пропонується доповнити закон України «Про статус депутатів місцевих рад» нормами, що забезпечать:

- можливість здійснення перевірки достовірності відомостей про громадян, що містяться в підписних листах на підтримку пропозиції про відкликання за народною ініціативою;

- можливість здійснення вибіркової перевірки підписів громадян у підписних листах при ініціюванні відкликання за народною ініціативою;

- зупинення перебігу строку розгляду матеріалів відкликання за народною ініціативою у разі дострокового розпуску територіальної виборчої комісії.

Крім цього, усувається прогалина щодо відсутності повноважень Центральної виборчої комісії України в частині розгляду скарг по категорії справ щодо відкликання за народною ініціативою, унормувавши положення статей 1 та 21 Закону України «Про Центральну виборчу комісію», а також

уточнюється редакція статті 273 Кодексу адміністративного судочинства шляхом розширення переліку суб'єктів, що вправі оскаржувати рішення, дії або бездіяльність територіальної виборчої комісії, здійснені в межах процедури відкликання за народною ініціативою.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

У Конституції України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8).

Органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 19 Основного Закону України).

За приписами частини першої статті 38 Конституції України громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Відповідно до статті 69 Конституції народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії.

За правовою позицією Конституційного Суду України, викладеною у Рішенні від 24 грудня 2004 року № 22-рп/2004, забезпечення прав і свобод, крім усього іншого, потребує, зокрема, законодавчого закріплення механізмів (процедур), які створюють реальні можливості для здійснення кожним громадянином прав і свобод (абзац четвертий підпункту 3.2 пункту 3 мотивувальної частини).

Права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб (частини перша, друга статті 55 Основного Закону України).

Згідно частини першої статті 64 Конституції України конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Конституційний Суд України у Рішенні від 25 грудня 1997 року № 9-зп у справі за зверненнями жителів міста Жовті Води виклав правову позицію, згідно з якою кожному гарантується захист прав і свобод у судовому порядку; суд не може відмовити у правосудді, якщо особа вважає, що її права і свободи порушені або порушуються, створено або створюються перешкоди для їх реалізації або мають місце інші ущемлення прав та свобод; відмова суду у прийнятті позовних та інших заяв, скарг, оформлених відповідно до чинного законодавства, є порушенням права на судовий захист, яке згідно зі статтею 64 Конституції України не може бути обмежене (пункти 1, 2 резолютивної частини).

За правовою позицією Конституційного Суду України, викладеною в Рішенні від 30 січня 2003 року № 3-рп/2003, «правосуддя за своєю суттю визнається таким лише за умови, що воно відповідає вимогам справедливості і забезпечує ефективне поновлення в правах» (абзац десятий пункту 9 мотивувальної частини).

Виключно законами України визначаються права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод; основні обов'язки громадянина; судочинство; засади місцевого самоврядування; організація і порядок проведення виборів і референдумів (пункти 1, 14, 15, 20 частини першої статті 92 Конституції України).

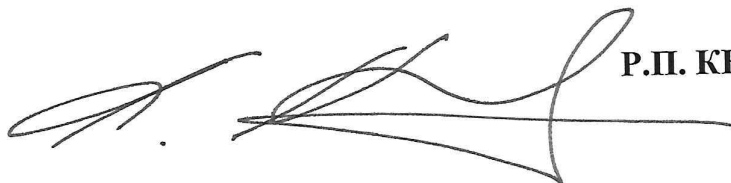
Згідно Основного Закону України статус голів, депутатів і виконавчих органів ради та їхні повноваження, порядок утворення, реорганізації, ліквідації визначаються законом (частина четверта статті 141).

У Рішенні від 27 травня 2008 року № 11-рп/2008 Конституційний Суд України також зазначив, що питання організації і діяльності місцевих рад, правовий статус, гарантії діяльності, в тому числі підстави та порядок відкликання депутатів таких рад, Конституцією України не визначені, водночас вони є предметом регулювання відповідних законів (підпункти 4.3, 4.4 пункту 4 мотивувальної частини).

Прийняття законів Конституція України відносить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85).

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення процедури відкликання за народною ініціативою (реєстр. № 8289 від 19 квітня 2018 року), поданий народними депутатами України Сисоєнко І.В. та іншими, не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ